

fonologického potenciálu chetitština nijak nekompensovala : ve svém konsonantismu má kromě explosív jen původní frikatívu /s/ a dále /h/, jednotnou střídnicí všech IE laryngál. Jedinou chetitskou inovací je afrikáta /c/, pouze neznělá, jež se může vyskytnout na počátku, uvnitř i na konci slova ;

- přičemž **tocharské** jazyky – A i B – zrušily obě korelace, aspirační i znělostní, bez náhrady se vším všudy, takže mají explosívy pouze neznělé. O divném tocharském světě však nic nevím, a proto mluvit nebudu ;

- **latina** uchovala aspirační protiklad pouze na počátku slov, a to pomocí nových frikatív /f/ < /b^h/, /d^h/, /g^{wh}/ a /h/ < /g^h/, jinak aspiraci odstranila, ponechávajíc původní znělost ;³ frikativní střídnicí aspirát stojí v latině mimo korelaci znělosti. Italické jazyky osko-umberské mají frikativní střídnicí za aspiráty i uvnitř slov ;

- jazyky **keltské** aspiraci odstranily, a to v kontextu jiných radikálních změn svého konsonantismu. Ke keltskému stavu se neodvažuju vyjadřovat ;

- **arménština** a jazyky **germánské** výchozí tři sloupce dané znělostně-aspirační korelací permutovaly. Moderní arménština má zase tři sloupce, a to na starořecký způsob /znělá :: neznělá :: (neznělá) aspirovaná/, došlo k nim však jinou cestou : původní znělé aspiráty ztratily aspiraci, uchovávajíc znělost, původní znělé svou znělost ztratily, původní neznělé se aspirovaly jakožto neznělé. Germánské jazyky prošly stejnou proměnou, leč svou novou, neznělou aspirovanost následně často ještě změnily, obvykle na frikatívy, či afrikáty ; některé pak aspirovanost zase znovu zavedly, a to po fonetické ztrátě znělosti co příznakové vyjádření neznělosti — fonologické důsledky tohoto kroku jsou dalekosáhlé, žel málo reflektované ;

- jazyky **baltské** a **slovanské** aspirovanost jednoduše a bez náhrady zrušily, uchovávajíc u aspirátů původní znělost. Došlo tedy k defonologizaci příznaku aspirovanosti, či lépe vůbec nedošlo k fonologizaci aspirační potence. Máme tak response :

b ^h	sti. <i>b^hrātr-</i> , lat. <i>frāter</i> , stsl. <i>brat-ъ</i> , lit. <i>brólis</i> (< * <i>brót-er-él-is</i>) sti. <i>nab^has-</i> , lat. <i>neb-ul-a</i> , stsl. <i>nebo</i> (<i>neb-es-</i>), lit. <i>deb-es-ís</i>
d ^h	sti. <i>d^hūma-</i> , lat. <i>fūmus</i> , stsl. <i>dymъ</i> , lit. <i>dūmai</i> sti. <i>rud^hira-</i> , řec. <i>ἐρυθρ-ός</i> , lat. <i>ruber</i> , stsl. <i>rъdr-ъ</i> , lit. <i>raūd-as</i>
ġ ^h	sti. <i>hima-</i> ‘sníh’, <i>heman</i> ‘v zimě’, ř. <i>χειμῶν</i> , lat. <i>hiems</i> , lot. <i>ziema</i> , lit. <i>žiemà</i> sti. <i>lih-ati</i> ‘líže’, ř. <i>λείχ-ω</i> , lat. <i>ling-ō</i> , stsl. <i>líz-a-ti</i> , lot. <i>laiz-īt</i> , lit. <i>liěž-ti</i>
g ^h	lat. <i>hostis</i> , gót. <i>gasts</i> , stsl. <i>gostъ</i> sti. <i>meg^ha-</i> ‘mlha’, ř. <i>ὁμίχ-λη</i> , stsl. <i>mъg-la</i> , lit. <i>mig-la</i>
g ^{wh}	sti. <i>hanti</i> ‘zabíjí’ (vs. <i>g^hnanti</i> ‘zabíjejí’), lat. <i>dē-fendō</i> , stsl. <i>gъnati</i> , lit. <i>ginti</i> av. <i>s-naēž-aiti</i> ‘sněží’, řec. <i>νεῖφ-ει</i> , lat. <i>ningu-it</i> , lit. <i>s-niņg-a</i>

DALŠÍ ZMĚNY IE EXPLOZÍV :

DELABIALIZACE postihuje jazyky kentumové. Spočívá v proměně labiovelár, jež mohou ztratit složku labiální, či velární ; při zániku složky velární se pozůstalá složka labiální realizuje jako okluzíva, e.g. /p/, nebo frikatíva, e.g. /f/. Delabializace složitě poznamenává řečtinu, latinu, keltštinu i germánštinu, cf. *infrā* ; slovanských ani baltských jazyků se netýká. Dobře se dá ukázat i na vývoji jazyků románských, cf. lat. *quattuor*, *lingua* (neznělá a znělá labiovelára) → it. *quattro*, *lingua* (zůstávají obě složky, velární i labiální, a to v neznělé i znělé podobě) :: fr. *quatre*, *langue* (zůstává jen složka velární, neznělá i znělá) :: rum. *patru*, *limba* (zůstává jen složka labiální, neznělá a znělá, realizovaná okluzívou).

³ Proměna ve /v/ uvnitř slova mezi samohláskami, cf. *nīuis* /nī-v-is/ vs. *ninguit* /nin-g^w-it/ (lit. *s-niņg-a*), je otázkou vnitřního vývoje latinské labioveláry /g^w/ (jež v daném kořeni pochází z IE /g^{wh}/).